

ЕВРОПЕЙСКО ПРАВО

ДЕЛОТО „ШЕСТИ МАЙ ИНЖЕНЕРИНГ“ ООД И ДРУГИ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

Решение от 20.09.2011 г. по жалба № 17854/04 г. на Четвърто отделение*.

По процедурата

1–7. Жалбоподателите, които са били акционери в едно акционерно дружество, се оплакват от намесата в правата им на акционери и от нарушения в редица съдебни производства, чрез които са се опитали да се защитят от последиците от тази намеса.

Фактите

I. ОБСТОЯТЕЛСТВАТА ПО СЛУЧАЯ

„8. Дружествата жалбоподатели са „Шести Май Инженеринг“ ООД, „Моторинженеринг“ ООД, „Нов бряг“ ООД и „Вайтекс“ АД, със седалища съответно в София, Варна, Бургас и Габрово. Останалите жалбоподатели са г-н Красимир Костов Евтимов, г-н Георги Фердинандов Митев, г-жа Калина Николова Стойчева, г-н Стефан Борисов Стефанов, г-жа Лиляна Николова Галева, г-жа Нели Миткова Александрова, г-жа Николина Славева Амзина и г-н Иван Боянов Божилов, родени съответно през 1946 г., 1955 г., 1953 г., 1956 г., 1945 г., 1960 г., 1947 г. и 1960 г. и живеещи в София.

A. Дружеството, в което жалбоподателите са били акционери

9. През разглеждания период всички жалбоподатели са били акционери в „Международен център по фирмено управление АД“ (МЦФУ) – акционерно дружество, организиращо професионално обучение. Дружеството е учредено през 1989 г. с капитал 3 000 000 стари лева, разпределен в три хиляди акции от по 1000 лв. всяка. През 1990 г. били издадени 3000 нови акции с номинална стойност от по 1000 лв., като по този начин капиталът на дружеството бил увеличен на 6 000 000 лв. През 1998 г. номиналната стойност на акциите била увеличена на 10 000 лв. всяка, като капиталът на дружеството достигнал 60 000 000 лв. (който след деноминацията на лева от юли 1999 г. станал 60 000 лв.).

* Публикува се със съкращения.

10. На 6.04.1990 г. МЦФУ сключило договор с Министерството на финансите, по силата на който придобило право на ползване за срок от 50 години върху учебен център, състоящ се от няколко сгради и прилежащата им земя в с. Бистрица, близо до София, в който да провежда обучение. Във връзка с придобиването МЦФУ се задължавало, освен да заплати цената на правото на ползване в размер от 6 078 000 лв. (според жалбоподателите по това време тази сума е била равна на продажната цена на учебния център), но и да извърши за своя сметка реконструкция и ремонт на помещенията. Договорът предвиждал, че в случай на прекратяване на правото на ползване държавата остава собственик на целия имот.

11. С решение на Министерския съвет от 21.05.1990 г. на МЦФУ било официално предоставено правото на ползване на учебния център при условията на описаното по-горе споразумение. Няколко месеца по-късно МЦФУ заплатило дължимата сума за правото на ползване.

12. Между 1990 г. и 1999 г. МЦФУ извършило основен ремонт и преустройство на учебния център, разширило съществуващите сгради, построило нови сгради и развило инфраструктурата на центъра. Годишният доход на МЦФУ за 1997 г. от организиране на професионално обучение бил 390 000 щатски долара, а през 1998 г. достигнал 452 300 щатски долара. Приходите на дружеството за първите седем месеца на 1999 г. били 291 470 щатски долара. През юли 1999 г. дружеството имало 110 служители. До този момент изпълнителен директор на МЦФУ бил жалбоподателят г-н Евтимов.

13. През юли 1999 г. общият дял на жалбоподателите в капитала на МЦФУ бил 49,83 %, или общо 2900 акции, разпределени между тях по следния начин:

- (i) „Шести Май Инженеринг“ ООД – 250 акции;
- (ii) „Моторинженеринг“ ООД – 50 акции;
- (iii) „Нов бряг“ ООД – 240 акции;
- (iv) „Вайтекс“ АД – 50 акции;
- (v) г-н Красимир Костов Евтимов – 610 акции;
- (vi) г-н Георги Фердинандов Митев – 600 акции;
- (vii) г-жа Калина Николова Стойчева – 390 акции;
- (viii) г-н Стефан Борисов Стефанов – 200 акции;
- (ix) г-жа Лиляна Николова Галева – 100 акции;
- (x) г-жа Нели Миткова Александрова – 100 акции;
- (xi) г-жа Николина Славева Амзина – 100 акции;
- (xii) г-н Иван Боянов Божилков – 300 акции.

На неуточнена дата след 2004 г. г-н Митев прехвърлил всички свои акции на г-н Евтимов.

14. Междувременно през 1992 г. започнало производство по ликвидация на МЦФУ. През 1995 г. обаче на общо събрание на акционерите било взето решение да

се прекрати ликвидационната процедура. С решение № 6/28.07.1995 г. на Софийския градски съд (СГС) това решение било вписано в търговския регистър. На 3.08.1996 г. общото събрание на акционерите на МЦФУ приело нови разпоредби в устава на дружеството, съгласно които дружеството занаяпред ще се управлява от съвет на директорите вместо от надзорен и управителен съвет, съществували до този момент. На събранието обаче не били избрани членове на новия съвет на директорите.

Б. Решение № 9 от 21 юли 1999 г. и промяната в управлението на МЦФУ

15. Между 20 и 22 юли 1999 г. г-н Б. С., действащ от името на дружеството „Минстрой Холдинг“ АД („Минстрой“), поискал от СГС да впише в търговския регистър избирането на „Минстрой“ за нов изпълнителен директор на МЦФУ съгласно „решение“ на съвета на директорите на МЦФУ от 20 юли 1999 г.

16. На 21.07.1999 г. съдия Р. П. от търговското отделение на СГС по своя инициатива и в закрито заседание постановила решение № 9 по отношение на МЦФУ. Позовавайки се на чл. 192, ал. 2 ГПК (вж. по-долу § 53) и посочвайки, че в решение № 6 от 28.07.1995 г. (вж. по-горе § 15) не е уточнено кои са членовете на съвета на директорите на МЦФУ, постановила:

„Несъмнено това е очевидна фактическа грешка. (...) Тя трябва да бъде отстранена чрез поправянето на решение № 6 (...) и вписването на съвет на директорите [в регистъра]“.

Съдията съответно вписала имената на петима членове на съвета на директорите в търговския регистър. Всички те, с изключение на г-н Евтимов, били юридически лица.

17. На следващия ден, 22.07.1999 г., съдия Р. П. постановила решение № 10. Цитирайки „решение“ на новорегистрирания съвет на директорите от 20.07.1999 г. (вж. § 16 по-горе), тя заличила г-н Евтимов като изпълнителен директор и вписала на негово място „Минстрой“, представлявано от г-н Б. С.

18. На 26.07.1999 г. г-н Б. С. и други представители на „Минстрой“ завзели помещенията на МЦФУ и изгонили със сила тогавашното управление, включително г-н Евтимов. На 27.07.1999 г. г-н Б. С., в качеството си на представляващ новия изпълнителен директор, издал заповед, забраняваща на г-н Евтимов да влиза в помещенията на дружеството.

19. Новото управление свикало и провело две общи събрания на акционерите на МЦФУ – на 30 септември и на 15 ноември 1999 г. На жалбоподателите, както и на други акционери бил отказан достъп до събранията. В резултат на тях присъствали акционери, представляващи само 8 % от капитала на МЦФУ. На събранията били избрани нови членове на съвета на директорите на МЦФУ и нов изпълнителен директор. На общото събрание, проведено на 30.09.1999 г., също така било решено изпъл-

нителният директор „да анулира всички съществуващи акции и временни удостоверения, да издаде нова книга на акционерите и нова книга на временните удостоверения“. Жалбоподателите твърдят, че имената им са останали извън книгата на акционерите на МЦФУ, изготвена в съответствие с това решение.

20. В изпълнение на обезпечителна заповед, издадена от Софийския районен съд (СРС) (вж. § 25 по-долу), на 30.09.1999 г. СГС отложил вписването на решенията, взети на първото общо събрание. След отмяната на обезпечителната заповед (вж. § 26 по-долу) на 29.11.1999 г. СГС възобновил производството по вписване и с решения № 11/29.11.1999 г. и № 12/13.12.1999 г. вписал промените в търговския регистър.

21. На 15.11.1999 г. акционерите, представляващи 71,3 % от капитала на МЦФУ, които оспорвали действията на новото ръководство и на които бил отказан достъп до общото събрание, свикано от ръководството, провели „паралелно“ общо събрание. Те приели редица решения и избрали нов съвет на директорите. На 2.12.1999 г. СГС отказал да впише тези решения в търговския регистър, като приел, че събранието не е било свикано от съвета на директорите, вписан в търговския регистър, и че не са представени доказателства, че събранието е било редовно проведено. Жалбата на жалбоподателите срещу отказа е била оставена без разглеждане като недопустима от Софийския апелативен съд (САС).

22. Между юли 1999 г. и май 2000 г. г-н Евтимов и други от жалбоподателите подали редица жалби до прокуратурата, до Министерството на правосъдието и Министерството на икономиката и до други държавни институции с молба да се предприемат мерки за защита на правата на акционерите на МЦФУ.

В. Производства, заведени от жалбоподателите

1. От „Шести Май Инженеринг“ ООД

23. През септември 1999 г. „Шести Май Инженеринг“ ООД завело дело срещу МЦФУ, представлявано от новото му ръководство, по чл. 431, ал. 2 ГПК от 1952 г. (вж. § 51 по-долу). Дружеството искало съдът да отмени решения № 9/21.07.1999 г. и № 10/22.07.1999 г. (вж. § 17 и 18 по-горе), както и на основание чл. 498 ГПК (вж. § 51 *in fine* по-долу) да заличи съответните вписвания в регистъра. То поддържало, че решенията са нищожни, защото (i) през 1995 г. не е било вземано решение от акционерите на МЦФУ за избор на нов съвет на директорите и (ii) създаването на такъв орган е било предвидено за пръв път в новия устав на МЦФУ, приет през 1996 г. (вж. § 15 по-горе). Следователно не е имало основания за поправка на очевидна фактическа грешка в решение № 6/28.07.1995 г. В допълнение в исковата молба се посочвало, че СГС е приел, че новият съвет на директорите на МЦФУ е избрал редовно изпълнителен директор на 20.07.1999 г. – ден преди вписването на този съвет в търговския регистър, и че е имал правото да представлява дружеството.

На последно място се поддържало, че СГС е пренебрегнал изискванията на чл. 192, ал. 2 ГПК (вж. § 53 по-долу), защото се е самосезирал и не е провел заседание.

24. По искане на „Шести Май Инженеринг“ ООД на 21.09.1999 г. СРС, като приел, че съществува риск от накръняване на правата на акционерното дружество от едно последващо съдебно решение, постановил обезпечителна мярка, по силата на която се спирало изпълнението на решения № 9 и № 10 на СГС, забранявало се на новия съвет на директорите и на новия изпълнителен директор на МЦФУ да вземат управленски решения и да се разпореждат с активите на дружеството и се разпореждало да се отложи насроченото за 30.09.1999 г. заседание на общото събрание (вж. § 20 по-горе).

25. По жалба на един от членовете на новото управление на МЦФУ СГС отменил обезпечителната заповед с окончателно решение от 3.11.1999 г. Съдът постановил, че не съществува риск от изпълнението на евентуално бъдещо решение, защото ако искът на „Шести Май Инженеринг“ ООД бъде уважен и решения № 9 и № 10 бъдат прогласени за нищожни, това развитие ще бъде вписано в търговския регистър. Съдът също така посочил, че не е възможно да се спре изпълнението на решения № 9 и № 10, защото те вече са довели до отбелязване на промени в регистъра. Освен това чрез забраната новият съвет на директорите на МЦФУ и новият изпълнителен директор да вземат управленски решения и да се разпореждат с активите на дружеството обезпечителната заповед на практика обезсилва решения № 9 и № 10 и промените, вписани въз основа на тях в регистъра, което е недопустимо в едно обезпечително производство. На последно място, съдът постановил, че не е уместно да се спира провеждането на общо събрание на акционерите във връзка с иск за отмяна на съществуващи вписвания в търговския регистър. „Шести Май Инженеринг“ ООД се опитало да обжалва това решение, но на 15.10.1999 г. САС обявил жалбата за недопустима.

26. На 21.06.2000 г. СГС уважил исковете на „Шести Май Инженеринг“ ООД по чл. 431, ал. 2 и чл. 498 ГПК. На 10.07.2002 г. и 3.11.2003 г. съответно това решение било потвърдено от САС и от Върховния касационен съд (ВКС). Съдилищата потвърждавали, че дружеството има правен интерес от двата иска, тъй като е доказало, че е акционер на МЦФУ чрез представените временни удостоверения и извлечение от книгата на акционерите на МЦФУ. По-конкретно, САС приел, че „тези писмени доказателства са безспорни – те доказват, че дружеството ищец е придобило и притежава акции от ответното дружество“.

27. Съдилищата постановили, че пропускат през 1995 г. да се впише съвет на директорите на МЦФУ в регистъра не може да се счита за очевидна фактическа грешка. СГС посочва:

„На основание чл. 192, ал. 2 [от ГПК] съдът е компетентен по своя инициатива или по молба на някоя от страните единствено да поправи очевидна фактическа

грешка в свое решение. (...) Следователно съдът не е компетентен да впише нови обстоятелства [в регистъра]“.

Следователно съдия Р. П. не е имала правомощието по своя инициатива да извърши вписването на промени, както е направила на 21.07.1999 г., и постановеното от нея решение № 9 е недопустимо. В тази връзка ВКС постановява:

„Недопустимо е вписване, което е постановено по искане на нелегитимирано в регистърното производство лице, или вписване, по което съдът се е произнесъл, без да е бил сезиран“.

28. Съответно съдилищата, позовавайки се на чл. 498 ГПК (вж. § 51 *in fine* по-долу), са обезсилили вписванията в търговския регистър, направени въз основа на решение № 9.

29. Съдилищата не са се произнесли по отношение на решение № 10. „Шести Май Инженеринг“ ООД не е поискало допълване на решенията.

2. От г-н Евтимов

30. На 28.07.1999 г. г-н Евтимов също завел дело срещу МЦФУ, представлявано от новото му ръководство, на основание чл. 431, ал. 2 ГПК (отм.) и чл. 71 от Търговския закон (ТЗ) (вж. § 51 и 56 по-долу), с искане за прогласяване на нищожността на решения № 9 и № 10. Той също така искал на основание чл. 498 ГПК (вж. § 51 *in fine* по-долу) да бъдат обезсилени вписванията, направени в търговския регистър въз основа на тези решения. Аргументите му били подобни на тези, повдигнати от „Шести Май Инженеринг“ ООД (вж. § 24 по-горе).

31. На 4.02.2000 г. СГС спрял това производство въз основа на образувано наказателно производство за злоупотреба със служебно положение срещу г-н Евтимов в предишното му качество на изпълнителен директор на МЦФУ. На 10.02.2000 г. г-н Евтимов обжалвал определението за спиране, като поддържал, че въпросите, цитирани от СГС, нямат връзка с иска му. На 24.03.2000 г. САС уважил жалбата му и производството било възобновено.

32. На 4.12.2001 г. СГС постановил решение. На 13.03.2003 г. и 9.03.2004 г. то било потвърдено съответно от САС и от ВКС. Въз основа на книгата на акционерите на МЦФУ и временните удостоверения, представени от г-н Евтимов, съдилищата приели, че той е акционер в дружеството. По-нататък те постановили с мотиви, аналогични на тези, дадени в решенията, постановени по иска на „Шести Май Инженеринг“ ООД, че решение № 9 е разпоредило вписване в регистъра на обстоятелства във връзка с действия, които не са били извършени. Този път обаче съдилищата приели, че е недопустимо в същото производство да се разгледа иск по чл. 498 от ГПК, като посочили, че такава молба следва да се разгледа в рамките на отделно охарактеризирано производство.

33. Съдилищата не са се произнесли относно решение № 10 и молбата на г-н Евтимов на основание чл. 498 ГПК във връзка с него. Той не е поискал допълване на съдебните решения.

3. От „Моторинженеринг“ ООД и „Вайтекс“ АД

34. През април 2000 г. двамата жалбоподатели предявили иск по чл. 431, ал. 2 ГПК с искане за прогласяването на нищожността на решения № 9, № 10, № 11 и № 12 на СГС (вж. § 17, 18 и 21 по-горе). Те освен това искали на основание чл. 498 ГПК (вж. § 51 *in fine* по-долу) да бъдат обезсилени вписванията, направени в търговския регистър въз основа на тези решения.

35. На 20.06.2000 г. производството било спряно до приключване на делото, заведено от „Шести Май Инженеринг“ ООД (вж. § 24–30 по-горе). По искане на „Моторинженеринг“ ООД и „Вайтекс“ АД от 16.02.2006 г. производството било възобновено на 21.03.2006 г.

36. На 12.05.2006 г. СГС отхвърлил исковете. По жалба на жалбоподателите на 5.10.2007 г. САС частично отменил решението на СГС и постановил, че жалбоподателите вече нямат правен интерес от иска за прогласяване нищожността на решение № 9, тъй като това вече било направено и разпоредените с него вписвания били заличени в производството, образувано по иска на „Шести Май Инженеринг“ ООД. Съдът върнал делото за произнасяне по исковете във връзка с решения № 10, № 11 и № 12.

37. На 29.10.2008 г. СГС постановил решение, потвърдено от САС на 6.07.2009 г. Според съдилищата отмяната на решение № 9 нямала обратна сила и заличаванията на вписванията в регистъра, направени въз основа на това решение, имат сила едва след влизане в сила на решението, постановено на 3.11.2003 г. в производството, водено от „Шести Май Инженеринг“ ООД. Следователно решения № 10, № 11 и № 12, постановени преди отмяната и основаващи се на вписванията в регистъра от 21.07.1999 г., не са неправилни. В решенията се посочвало, че „Моторинженеринг“ ООД и „Вайтекс“ АД са могли да оспорят по реда на чл. 74 от Търговския закон от 1991 г. (вж. § 56 по-долу) решенията, взети от общите събрания на акционерите и вписани с решения № 11 и № 12, доколкото твърдят, че тези събрания не са били свикани и проведени законосъобразно, но не са го направили в законовия срок. На тези основания исковете им били оставени без уважение.

38. Няма данни дали „Моторинженеринг“ ООД и „Вайтекс“ АД са подали касационна жалба срещу въззивното решение.

Г. Дисциплинарното производство срещу съдия Р. П.

39. В началото на 2000 г., след поредица от оплаквания, отправени от г-н Евтимов, Инспекторатът към Министерството на правосъдието разгледал действията на съдия Р. П. във връзка с постановяването на решение № 9 (вж. § 17 по-горе) и

намерил, че тя е извършила множество нарушения на приложимите процесуални правила. Въз основа на тези заключения на 22.05.2000 г. Министерството на правосъдието отправило предложение до Висшия съдебен съвет (ВСС) за образуване на дисциплинарно производство срещу съдията. Това било направено и с решение от 6.10.2000 г. Дисциплинарният съвет към ВСС наложил на съдия Р. П. дисциплинарно наказание „предупреждение“. Съветът намерил, че като е постановила решение № 9, тя недопустимо е действала по свой почин, а не по молба на дружеството, че е извършила редица процесуални нарушения, че е изопачила доказателствата по делото и е тълкувала превратно фактите. Действията ѝ, които били умишлени, а не поради липса на професионален опит, били довели до нарушаване на професионалните ѝ задължения. По мнение на съвета съдия Р. П. на практика е „създала“ нов съвет на директорите на МЦФУ. Тъй като обаче не е извършила други нарушения и „не е целяла накарняването на интересите на трети лица“, следвало да ѝ се наложи най-лекото дисциплинарно наказание – предупреждение¹.

Д. МЦФУ след 1999 г.

1. По отношение на учебния център

40. На 12.05.2000 г. Министерският съвет отменил решението си от 21.05.1990 г., с което било учредено в полза на МЦФУ правото на ползване върху учебния център в Бистрица (вж. § 11 по-горе). Новото решение било взето въз основа на § 6 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за държавната собственост от 1996 г. (§ 6 ПЗР ЗДС от 1996 г.), който ограничавал срока на съществуващите договори за ползване на имоти, държавна собственост до 10 години (вж. § 59 по-долу). Министерският съвет също така решил, че на МЦФУ следва да бъдат възстановени вложенията, направени през 1990 г. (вж. § 10 и 11 по-горе).

41. На 8.06.2000 г. областният управител на София разпоредил МЦФУ да освободи имота. След като обаче Конституционният съд постановил решение, с което обявявал за противоконституционна разпоредбата на § 6 ПЗР ЗДС от 1996 г. (вж. § 60 по-долу), областният управител отменил заповедта си.

42. През 2007 г. МЦФУ завел дело за прогласяване нищожността на решението на Министерския съвет от 12.05.2000 г., като поддържал, че то било издадено въз основа на разпоредба, която впоследствие била обявена за противоконституционна. На 25.06.2009 г. тричленен състав на Върховния административен съд (ВАС) оставил молбата без уважение, отбелязвайки, че решенията на Конституционния съд нямат ретроактивно действие. Следователно към момента на постановяването му решението е имало правно основание.

---

¹ В текста на решението неправилно е посочено, че наложеното наказание е порицание – б. пр.

43. По жалба на МЦФУ с окончателно решение от 15.12.2009 г. петчленен състав на ВАС, с едно особено мнение, отменил решението на долната инстанция и уважил молбата, прогласявайки решението на Министерския съвет за нищожно. ВАС отбелязал, *inter alia*, че правото на ползване на МЦФУ било погасено по силата на закона с приемането на § 6 ПЗР ЗДС от 1996 г. Следователно не е било в компетентността на Министерския съвет да взема решения по въпроса.

44. В Съда няма информация за практическите последици от тези дела и по-конкретно дали МЦФУ е продължил да използва учебния център след 2000 г.

2. Други промени

45. В периода от 2000 г. до 2003 г. били извършени допълнителни промени в управлението на МЦФУ и в съвета на директорите. През 2001 г. и 2003 г. избирането на ново ръководство довело до изменение на устава на дружеството.

46. През октомври и ноември 2001 г. ръководството на МЦФУ увеличило капитала на дружеството на 195 000 лв. (преди увеличението той е бил 60 000 лв. – вж. § 9 по-горе) чрез увеличаване на номиналната стойност на акциите и издаване на нови акции. Акциите били записани от акционерите, които до този момент притежавали 8 % от капитала (вж. § 20 по-горе). На нито един от жалбоподателите не му било предложено или разрешено да запише нови акции. През 2006 г. и 2008 г. капиталът на МЦФУ бил отново увеличен чрез издаването на нови акции, като достигнал 1 251 500 лв. Жалбоподателите не били допуснати да запишат нови акции.

47. Видно от годишния отчет на МЦФУ, за 2008 г. три дружества, никое от които не е сред жалбоподателите, притежавали заедно 99,1 % от акциите. Не е ясно кой е притежавал останалите 0,9 %. В края на 2008 г. дружеството е имало двама служители. За данъчните 2007 г. и 2008 г. дружеството не е декларирало печалба. Изглежда, че към този момент то вече не е извършвало дейност в областта на професионалното обучение.

II. Приложимо национално законодателство (резюме)

A. Търговският регистър

48–50. В решението е предадена законодателната уредба на регистъра и целта на съществуването му. Цитирани са чл. 3, ал. 1, чл. 5 и чл. 231, ал. 3 и 4 ТЗ, чл. 493, ал. 1 и ал. 2 ГПК (отм.).

Посочено е, че съдебните решения са били постановявани в охранително производство, регламентирано в чл. 424–435 и чл. 489–501 ГПК (отм.), че решенията, с които се уважава искането, не са подлежали на обжалване и са имали незабавно действие.

Цитирана е разпоредбата на чл. 431, ал. 2 и чл. 498 ГПК (отм.), съгласно които, ако решението засяга правата на трети лица, те могат да предявят иск срещу лицето, което се ползва от регистрацията, и да искат отмяна на акта. Производството по иска е триинстанционно. Ако се установи недопустимост или нищожност на вписването, както и несъществуване на вписано обстоятелство, съдът заличава вписването служебно или по искане на заинтересуваното лице.

Б. Други относими разпоредби на ГПК от 1952 г.

51. В резюме е предадена уредбата на обезпечителното производство по ГПК (отм.) – чл. 308–322.

52. Цитиран е чл. 192, ал. 1 и 2 ГПК за условията и процедурата по отмяна на окончателно решение при наличието на очевидна фактическа грешка.

53. Цитирана е разпоредбата на чл. 217а, уреждаща жалба за бавност.

В. Търговският закон от 1991 г.

54–55. Резюмирани са правата на акционерите в акционерно дружество – чл. 181, ал. 1 и чл. 221, ал. 1, 2 и 4, както и защитата на членство, регламентирана в общата част – чл. 71 и чл. 74, ал. 1 и 2.

56. Цитирани са разпоредбите, регламентиращи задълженията на членовете на съветите на акционерните дружества (чл. 237, ал. 2 и новата ал. 6, приета с изменение от юни 2003 г., съгласно която изискванията се прилагат и за физическите лица, които представляват юридически лица – членове на съвети) и тяхната отговорност за виновно причинените вреди на дружеството (чл. 240, ал. 2). Член 240а, в сила от юни 2003 г., предвижда, че акционери, притежаващи поне 10 % от капитала, могат да предявят иски за вреди срещу членовете на управителните органи на дружеството.

Г. Тълкувателно решение № 1/2002 г.

57. С тълкувателно решение № 1 от 6 декември 2002 г. по тълк. д. № 1/2002 г., ОСГК на ВКС, *inter alia*: а) изяснява при кои обстоятелства решенията на общото събрание на акционерите могат да бъдат прогласени за нищожни и при кои могат да бъдат отменени; б) пояснява, че нищожните решения може да се атакуват безсрочно, докато решенията, които подлежат на отмяна, следва да бъдат оспорени от акционер по реда на чл. 74, ал. 1 ТЗ в сроковете по ал. 2; в) постановява, че решенията на общото събрание могат да се оспорват само по реда на чл. 74 ТЗ, но не и по реда на чл. 71 ТЗ, и че исковите по чл. 71 ТЗ се предявяват срещу решенията на съвета на директорите; г) постановява, че отмяната на решение на общото събрание или на съвета няма ретроактивно действие; д) постановява, че решенията на органите на дружеството не може да се оспорват в производството по чл. 431, ал. 2 ГПК (отм.), тъй като това производство касае единствено пороци във вписването на тези решения в търговския регистър; е) уточнява, че иск по чл. 431, ал. 2 ТЗ може да бъде предявен от лице, което твърди, че са налице пороци в производството по вписване или че е

била вписана невярна информация, и че чрез този иск може да се търси единствено отмяна на вписването по чл. 498 ГПК (отм.); ж) постановява, че ако съдът е вписал решение на дружеството, което на практика не е било прието, отмяната на решението за вписване няма ретроактивен ефект *vis-a-vis* третите лица, но има такова действие по отношение на дружеството и неговите акционери; з) постановява, че ако съдът е вписал решение на дружество, което впоследствие е било прогласено за нищожно, съдебното решение за отмяната следва да бъде вписано в търговския регистър, но няма ретроактивен ефект нито в отношенията между дружеството и акционерите, нито в тези между дружеството и трети лица; и) постановява, че е недопустимо съдилищата да постановяват обезпечителни мерки във връзка с искове по чл. 74 ТЗ.

Д. Право на ползване на държавна собственост

58. До 1996 г. не е имало ограничение за ползването на имоти, държавна собственост. С приемането на Закона за държавната собственост през 1996 г. право на ползване на държавна собственост може да бъде предоставяно само за срок от 10 години.

59. Съгласно § 6 от преходните и заключителните разпоредби на закона това ограничение е валидно и когато правото на ползване на държавна собственост е било учредено преди влизане в сила на закона. С решение от 10.04.2001 г. Конституционният съд е намерил, че § 6 от преходните и заключителните разпоредби противоречи на гарантираната от Конституцията от 1991 г. защита на правото на собственост (решение № 7 от 10 април 2001 г. по к. д. № 1 от 2001 г., обн., ДВ, бр. 38 от 17 април 2001 г.).

Е. Отговорност на държавата за вреди

60. Член 1, ал. 1 от Закона за отговорността на държавата за вреди, причинени на гражданите (ЗОДОВ, след 12.07.2006 г.), предвижда, че държавата и общините отговарят за вредите, причинени на граждани и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на държавни или общински органи или длъжностни лица, извършени при или по повод изпълнение на административна дейност. Член 4 предвижда, че обезщетение се дължи за всички вреди, които са пряка и непосредствена последица от незаконното действие или бездействие.

ПО ПРАВОТО

I. ПРЕДВАРИТЕЛНИ ВЪПРОСИ

„61. На 24.04.2009 г-н Георги Фердинандов Митев е заявил, че желае да отгегли оплакванията си. Поради това Съдът счита, че в съответствие с чл. 37, § 1 (а) от Конвенцията вече не е оправдано да продължава разглеждането на жалбата в частта, в която тя касае г-н Митев. Нещо повече, като отбелязва, че въпросите, поставени в

неговото оплакване, са повдигнати и от останалите жалбоподатели, Съдът, в съответствие с чл. 37, § 1 *in fine*, намира, че зачитането на човешките права не изисква от него да продължи разглеждането на жалбата по отношение на г-н Митев (вж. *mutatis mutandis Özgür Gündem v. Turkey*, no. 23144/93, § 34 и 36, ECHR 2000-III; *Stec and Others v. the United Kingdom* (dec.) [GC], nos. 65731/01 и 65900/01, § 32, ECHR 2005-X; и *Ivanov and Others v. Bulgaria*, no. 46336/99, § 32, 24.11.2005). Следователно тази част от жалбата ще бъде заличена от списъка на делата.

II. ПО ТВЪРДЕНИЕТО ЗА НАРУШЕНИЕ НА ЧЛ. 1 ОТ ПРОТОКОЛ 1

62. Жалбоподателите твърдят, че чрез постановяването на решения № 9 и № 10, чрез постановяването на последващите решения, вписващи решенията на „незаконния“ съвет на директорите на МЦФУ и на общите събрание на акционерите, свикани от съвета, както и чрез отказа да се впишат решенията на общото събрание, проведено от жалбоподателите и от други акционери на 15.11.1999 г., СГС е действал в нарушение на правата им по чл. 6, § 1 от Конвенцията на справедлив процес и безпристрастен съд. Освен това те твърдят, че чрез постановяването на тези решения СГС е действал произволно и е позволил на лица, които не са имали нищо общо с дружеството, да завземат контрола над него, да го разрушат и драстично да засегнат правата на жалбоподателите на акционери в него, като всичко това съществено е накарнило правата им по чл. 1, от Протокол 1. Последващият пропуск на съдилищата и на други институции да реагират ефективно и своевременно на ситуацията е позволил нарушенията да продължат с години.

63. Въз основа на фактите по делото и отбелязвайки, че същността на оплакванията на жалбоподателите е в ефекта от действията и бездействията на държавата по отношение на правата им на акционери в МЦФУ, Съдът намира, че жалбата следва да се разгледа единствено по чл. 1 от Протокол 1 (вж. *mutatis mutandis Forminster Enterprises Limited v. the Czech Republic*, no. 38238/04, § 59, 9.10.2008 г.). Тази разпоредба гласи:

„Всяко физическо или юридическо лице има право мирно да се ползува от своите притежания. Никой не може да бъде лишен от своите притежания освен в интерес на обществото и съгласно условията, предвидени в закона и в общите принципи на международното право.

Предходните разпоредби не накарняват по никакъв начин правото на държавите да въвеждат такива закони, каквито сметнат за необходими за осъществяването на контрол върху ползуването на притежанията в съответствие с общия интерес или за осигуряване на плащането на данъци или други постъпления или глоби“.

А. По допустимостта

1. Статут на жертва

64. Правителството твърди, че „Шести Май Инженеринг“ ООД и г-н Евтимов не могат да продължават да твърдят, че са жертви на нарушение, защото по техни искиве е било прогласено за нищожно решение № 9 и направените въз основа на него вписвания в търговския регистър.

65. Жалбоподателите поддържат, че по този начин не са били премахнати последиците от решение № 9. Прогласяването на неговата нищожност не е довело автоматично до обезсилване на всички последващи действия, предприети от посочените в него представители на дружеството, и жалбоподателите са били поставени в ситуацията, която е налагала да искат отмяната на всички тези действия и на тяхното вписване в търговския регистър. Това обаче не е било възможно, тъй като съгласно установената българска съдебна практика отмяната на решения на органи на юридическо лице няма ретроактивно действие. Така спечелването на делата, заведени от „Шести Май Моторинженеринг“ ООД и г-н Евтимов, е имало „нулев правен ефект“.

66. Съдът отбелязва, че едно решение или мярка, постановена в полза на жалбоподател, по принцип не е достатъчна да го лиши от статута на жертва, освен в случаите, когато националните власти са признали изрично или по същество нарушението на Конвенцията и са предоставили обезвреда (вж. наред с други източници *Scordino v. Italy (no. 1)* [GC], no. 36813/97, § 180, ECHR 2006-V).

67. В настоящия случай въпросът дали прогласяването на нищожността на решение № 9 и направените въз основа на него отбелязвания в търговския регистър, макар и да е в полза на жалбоподателите, предоставя достатъчна обезвреда, е тясно свързан със същността на оплакването по чл. 1 от Протокол 1 (вж. *mutatis mutandis Bennich-Zalewski v. Poland*, no. 59857/00, § 76-77, 22.04.2008 г.). Съдът следователно решава да разгледа възражението на правителството заедно с въпросите по същността на оплакването.

2. Изчерпване на вътрешноправните средства за защита

68. Правителството също така твърди, че жалбоподателите не са изчерпали вътрешноправните средства за защита, както изисква чл. 35, § 1 от Конвенцията, а именно:

(а) жалбоподателите не са завели дело за непозволено увреждане срещу лицата, отговорни за намаляване на правата им на акционери, не са се опитали да осъдят за вреди членовете на съвета на директорите, вписани с решение № 9, и не са се опитали да упражнят по съдебен ред правата си на акционери по чл. 71 и 74 от Търговския закон от 1991 г.;

(б) само „Шести Май Инженеринг“ ООД и г-н Евтимов са оспорили по съдебен ред решение № 9. Останалите жалбоподатели нито са се опитали да встъпят в

производствата, образувани от тези двама жалбоподатели, нито сами са предявили искове; и

(в) жалбоподателите не са се опитали да предявят иск по чл. 1 ЗОДОВ.

69. Жалбоподателите оспорват тези аргументи. Те поддържат, че:

(а) те веднага са поискали прогласяването на нищожността на решения № 9 и № 10 и по тяхно искане във връзка с тези искове е била наложена обезпечителна мярка. Не е било очевидно, че допустимите искове за вреди срещу членовете на съвета на директорите по реда на ТЗ или по реда на общия закон за непозволено увреждане биха били успешни, тъй като липсват примери за успешно проведени такива производства. Що се отнася до исковете по чл. 71 и 74 ТЗ – те се отнасят до обжалването на решения на органи на дружеството и не биха могли да доведат до предоставяне на обезщетение за вреди, причинени от незаконни съдебни решения. Те не биха били подходящо средство за защита и в такава явно незаконна ситуация, причинена от решение № 9. Нещо повече, не е ясно дали жалбоподателите са разполагали с тези искове. Техните права на акционери са били прекратени вследствие на решението на новото ръководство от 30.11.1999 г. да анулира всички съществуващи акции и временни удостоверения, а исковете по чл. 71 и 74 ТЗ е можело да бъдат предявени само от настоящи акционери;

(б) макар останалите жалбоподатели да не са встъпили в производствата, заведени от „Шести Май Инженеринг“ ООД и г-н Евтимов, съдебните решения по тези дела са имали ефект и спрямо тях. Евентуално заведените от тях дела биха били спрени така, както се е случило с делото, заведено от „Моторинженеринг“ ООД и „Вайтекс“ АД;

(в) чл. 1 ЗОДОВ е бил неприложим, тъй като се отнася само до вреди, причинени от действия или бездействия на административни органи, а не от съдебни решения.

70. Съдът намира, че първата част от възражението на правителството относно наличието на правни средства, позволяващи на жалбоподателите ефективно да упражнят правата си на акционери *vis-a-vis* лицата, поели управлението на дружеството в резултат на решение № 9, е тясно свързана със същността на оплакването им по чл. 1 от Протокол 1 (вж. *mutatis mutandis Bennich-Zalewski*, цитирано по-горе, § 80). Поради това Съдът решава да го разгледа съвместно с въпросите по същество.

71. По отношение на второто възражение на правителството Съдът отбелязва, че първоначално „Шести Май Инженеринг“ ООД и г-н Евтимов са обжалвали решение № 9 (вж. по-горе § 24 и 31). Когато обаче през април 2000 г. други двама от жалбоподателите – „Моторинженеринг“ ООД и „Вайтекс“ АД, са се опитали да оспорят по съдебен ред това решение, съдилищата са спрели производствата до приключване на по-рано заведеното дело от „Шести Май Инженеринг“ ООД. След отмяната в резултат на тези по-рано заведени дела на решение № 9 и последващите го вписвания в

регистъра, производството, образувано по исковете на „Моторинженеринг“ ООД и „Вайтекс“ АД, било възобновено. Съдилищата обаче отхвърлили исковете поради липса на правен интерес (вж. § 35–37 по-горе). При тези обстоятелства Съдът не може да види как останалите жалбоподатели биха могли да обжалват решение № 9, при условие че са рискували да получат същия резултат (вж. *mutatis mutandis Carson and Others v. the United Kingdom* [GC], no. 42184/05, § 56 и 58, ECHR 2010-...). Също така не е било задължително те да встъпят в делата, заведени от „Шести Май Инженеринг“ ООД и г-н Евтимов, защото те така или иначе са се ползвали от решенията по тях – отмяната на решение № 9 и направените въз основа на него вписвания в търговския регистър е действала *erga omnes* (вж. § 51 по-горе и *mutatis mutandis A. Association and H. v. Austria*, no. 9905/82, решение на Комисията от 15.03.1984 г., Decisions and Reports (DR) 36, с. 187; *Erdopan v. Turkey*, no. 19807/92, решение на Комисията от 16.01.1996 г., DR 84-A, с. 5; *Opur v. Turkey* [GC], no. 21594/93, § 67, ECHR 1999-III; и *Yüksel Erdoğan and Others v. Turkey*, no. 57049/00, § 74–75, 15.02.2007 г.). Следователно тази част от възражението трябва да бъде отхвърлена.

72. По отношение на третото възражение Съдът отбелязва, че актовете, довели до оплакванията на жалбоподателите, са съдебни решения. Правителството не твърди, че тези решения може да бъдат приравнени на административни актове по смисъла на чл. 1 ЗОДОВ (вж. § 61 по-горе). Съдът следователно не е убеден, че иск по тази разпоредба би имал разумни изгледи за успех (вж. *mutatis mutandis Olczak v. Poland* (dec.), no. 30417/96, § 47–48, 7.11.2002 г.). Тази част от възражението следователно също трябва да бъде отхвърлена.

3. Други основания за недопустимост

73. Съдът намира, че жалбата не е явно необоснована по смисъла на чл. 35, § 3 (а) от Конвенцията или недопустима на друго основание. Следователно следва да бъде обявена за допустима.

Б. По същество

1. Становищата на страните

74. Правителството твърди, че не е имало незаконна намеса в права на жалбоподателите на акционери в МЦФУ и че във всички случаи властите са реагирали адекватно, тъй като съдилищата са прогласили за нищожно решение № 9 от 21.07.1999 г. и направените въз основа на него вписвания в търговския регистър. Жалбите на жалбоподателите срещу това решение са били разгледани в разумен срок. Напълно нормално било исковете, касаещи спор между акционери, да бъдат разглеждани по обикновения гражданскоправен ред в триинстанционно производство, което е продължило около четири години и по двете дела, заведени от „Шести Май Инженеринг“ ООД и от г-н Евтимов. Това едва ли би могло да се приеме за неразумно. Ако обаче жалбоподателите са смятали, че разглеждането на исковете им

е било неоправдано забавено, те са можели да подадат жалба за бавност по чл. 217а от ГПК (отм.) Освен това правителството поддържа, че съдилищата не са действали в нарушение на обезпечителната мярка, постановена по искане на „Шести Май Инженеринг“ ООД, тъй като тя е била отменена скоро след постановяването ѝ. Що се отнася до органите на изпълнителната власт, към които жалбоподателите са отправяли множество оплаквания, те не са можели да се намесят, тъй като съдебната власт била независима. Във всички случаи събитията, предмет на жалбата, не са имали негативен ефект върху МЦФУ – то било все още действащо предприятие и капиталът му през 2010 г. е бил 1 251 500 лв. На последно място, не можело да се пренебрегне фактът, че ВСС е наложил дисциплинарно наказание на съдия Р. П.

75. Жалбоподателите оспорват тези аргументи, като твърдят, че сочените от правителството мерки нямат практически ефект спрямо тяхното положение. Освен това те твърдят, че СГС се е намесил по напълно произволен начин в корпоративните дела на МЦФУ и безсрамно е пренебрегнал приложимото законодателство и изискванията на чл. 6, § 1 от Конвенцията съдът да е справедлив, независим и безпристрастен и да утвърждава върховенството на закона. След това съдилищата и властите не само били направили възможни, но и толерирали и одобрявали – в един случай дори в нарушение на обезпечителната заповед, издадена от СРС – незаконните действия на новото ръководство на дружеството, което освен всичко останало било твърдо решено да анулира всички съществуващи акции и по този начин е прекратило правата на жалбоподателите на акционери в дружеството. Въпреки множеството подадени от жалбоподателите оплаквания нито прокуратурата, нито някой друг орган се е намесил, за да предотврати случващото се. От своя страна съдилищата, вместо да реагират бързо на исковете, предявени от жалбоподателите, са ги разглеждали неразумно дълго, пренебрегвайки значимостта на засегнатите интереси. Тези събития са имали негативен ефект върху МЦФУ, което преди юли 1999 г. е било едно успешно, разрастващо се дружество. В резултат на действията на новото ръководство то на практика е спряло да функционира. През 2010 г. то е имало само двама служители и е декларирало загуби. Съвкупността от всичко дотук представлявало сериозно нарушение на негативните и позитивните задължения на държавата по чл. 1 от Протокол 1.

2. Преценката на Съда

(а) Приложимост на чл. 1 от Протокол 1

76. Съдът отбелязва, че оплакванията не касаят толкова много икономическото положение на МЦФУ, а по-скоро правата на жалбоподателите на акционери в него. През юли 1999 г. те са притежавали 49,83 % от акциите на дружеството (вж. § 14 по-горе). Тези акции без съмнение представляват „собственост“ по смисъла на чл. 1 от Протокол 1 (вж. *Bramelid and Malmström v. Sweden*, nos. 8588/79 и 8589/79, решение

на Комисията от 12.10.1982 г., DR 29, стр. 64; *Sovtransavto Holding v. Ukraine*, no. 48553/99, § 91, ECHR 2002-VII; *Olczak*, цитирано по-горе, § 60; *Trippel v. Germany*, no. 68103/01, § 18, 4.12.2003 г.; *Freitag v. Germany*, no. 71440/01, § 51, 19.07.2007 г. и *Marini v. Albania*, no. 3738/02, § 164, 18.12.2007 г.). Съдът следователно намира, че тази разпоредба е приложима.

77. По-нататък Съдът счита, че заради фактичката и правната си сложност настоящият случай не може да бъде класифициран в определена категория. Следователно е подходящо да бъде разгледан в светлината на общото правило, изведено в първото изречение на първия параграф на чл. 1 от Протокол 1 и гарантиращо правото на мирно ползване на собствеността (вж. *mutatis mutandis Sovtransavto Holding*, § 92–93, и *Marini*, § 167, и двете цитирани по-горе).

(б) Съответствие с чл. 1 от Протокол 1

78. Макар чл. 1 от Протокол 1 в основата си да е относим към предотвратяване на неоправданата държавна намеса в правата на собственост, в определени ситуации ефективното ползване на правата, гарантирани от тази разпоредба, може да налага предприемането на позитивни мерки, дори в случаите на съдебни дела между частни физически или юридически лица (вж. *Sovtransavto Holding*, цитирано по-горе, § 96; *Broniowski v. Poland* [GC], no. 31443/96, § 143, ECHR 2004-V; *Fuklev v. Ukraine*, no. 71186/01, § 90–91, 7.06.2005 г.; *Kostić v. Serbia*, no. 41760/04, § 66, 25.11.2008 г.; *Belev and Others v. Bulgaria*, nos. 16354/02, 16485/02, 16878/02, 16885/02, 16886/02, 16889/02, 17333/02, 17340/02, 17344/02, 17613/02, 17725/02, 17726/02, 18410/02, 18413/02, 18414/02, 18416/02, 21023/02, 21024/02, 21027/02, 21029/02, 21030/02, 21033/02, 21038/02, 21052/02, 21071/02, 21284/02, 21378/02, 21800/02, 22430/02, 22433/02, 26478/02, 26498/02, 31049/02, 31333/02, 31518/02, 37816/02, 42567/02, 43529/02, 758/03, 3461/03 и 11219/03, § 85, 2.04.2009 г.; *Plechanow v. Poland*, no. 22279/04, § 99–100, 7.07.2009 г.; *Sierpiewski v. Poland*, no. 38016/07, § 68–69, 3.11.2009 г.; и *Tunnel Report Limited v. France*, no. 27940/07, § 37, 18.11.2010 г.). Границата между позитивните и негативните задължения на държавата по чл. 1 от Протокол 1 не може да бъде прецизно дефинирана. Въпреки това независимо от обстоятелството дали случаят ще бъде разгледан в светлината на позитивните задължения на държавата, или с оглед допустимостта на намесата от страна на публичен орган, приложимите критерии не се различават по своята същност. Първият и най-важният критерий е изискването за законност (вж. *Broniowski*, цитирано по-горе, § 144 и 147; *Hutten-Czapska v. Poland* [GC], no. 35014/97, § 163, ECHR 2006-VIII; *Kushoglu v. Bulgaria*, no. 48191/99, § 49, 10.05.2007 г.; *Belev and Others*, цитирано по-горе, § 86; и *Sedelmayer v. Germany* (dec.), nos. 30190/06 и 30216/06, 10.11.2009 г.). Това означава, че наред с другите неща националният закон трябва да предоставя правно средство за защита от произволна намеса в правата на собственост (вж. *Capital Bank AD v. Bulgaria*, no. 49429/99, § 134, 24.11.2005 г.; *Zlinsat, spol. s r. o. v. Bulgaria*, no. 57785/

00, § 98, 15.06.2006 г.; *Družstevní záložna Pria and Others v. the Czech Republic*, no. 72034/01, § 89, 31.07.2008 г.; и *Forminster Enterprises Limited*, цитирано по-горе, § 69) и че държавата трябва да е регламентирала съдебна процедура, предоставяща нужните процедурни гаранции и позволяваща на националните съдилища да се произнесат ефективно и справедливо по всеки спор между частни субекти (вж. *Ukraine-Tyumen v. Ukraine*, no. 22603/02, § 51, 22.11.2007 г.). И наистина последното изискване е също и едно от позитивните задължения, произтичащи от чл. 1 от Протокол 1 (вж. *Sovtransavto Holding*, цитирано по-горе, § 96; *Anheuser-Busch Inc. v. Portugal* [GC], no. 73049/01, § 83, ECHR 2007-I; *Kushoglu*, цитирано по-горе, § 47; *Freitag*, цитирано по-горе, § 54; и *Marini*, цитирано по-горе, § 171). При преценката дали тези изисквания са били удовлетворени Съдът трябва да извърши цялостен анализ на приложимите производства.

79. Както бе отбелязано вече, оплакванията на жалбоподателите по настоящото дело не са толкова относно икономическото положение на МЦФУ, а са свързани по-скоро с техните права на акционери в дружеството. Вследствие на разглежданите събития тези права са били драстично засегнати. През юли 1999 г. всички жалбоподатели заедно са притежавали 49,83 % от капитала му. След като ръководството, поело управлението в резултат на решение № 9, увеличило на няколко пъти акционерния капитал, в края на 2008 г. три други търговски дружества са притежавали общо 99,1 % от капитала на МЦФУ (вж. § 47 и 48 по-горе). Така към този момент жалбоподателите са притежавали в най-добрия случай 0,9 % от акциите на дружеството (вж. *mutatis mutandis Sovtransavto Holding*, § 92, и *Olczak*, § 71, и двете цитирани по-горе).

80. Това е бил крайният резултат от верига от събития, започнала с един официален документ – решение № 9, с който СГС, действащ по собствена инициатива, без да основава решението си на каквото и да било решение на органите на дружеството и в грубо нарушение на процесуалните правила, е вписал нови членове на съвета на директорите на МЦФУ в търговския регистър (вж. § 17, 28, 33 и 40 по-горе). Решението на съда е направило възможна промяната в контрола на МЦФУ, която е утвърдена с последващите решения № 10, № 11 и № 12 (вж. § 18–21 по-горе). По-късно новото управление на дружеството е издало нови акции, увеличавайки капитала му повече от 20 пъти – от 60 000 лв. на 1 251 000 лв., и не е позволило на жалбоподателите да запишат тези нови акции (вж. § 9, 47 и 48 по-горе). С оглед на това и като отбелязва, че решение № 9 не е постановено в резултат на измама на частни лица – какъвто би бил случаят, ако то бе постановено въз основа на подадени фалшиви документи, а представлява сериозно отклонение от нормалните функции на СГС на пазител на търговския регистър, Съдът е убеден, че намаляването на правата на жалбоподателите на акционери в МЦФУ е свързано с действията на СГС до такава степен, че е достатъчно да оправдае извода, че властите са се намесили в правото на собственост на жалбоподателите. Намесата обаче не е аналогична на лишаване от собственост

(вж. *Sovtransavto Holding*, цитирано по-горе, § 94), а е по-скоро действие, което е създавало възможност за трети лица да се намесят в правото на собственост на жалбоподателите (вж. *mutatis mutandis Kushoglu*, цитирано по-горе, § 61).

81. Една от последиците на решение № 9 до отмяната му на 3.11.2003 г. е, че на лица, които не са били избрани от акционерите на МЦФУ, е била предоставена властта да станат членове на съвета на директорите, да управляват компанията и да я обвързват с трети лица. Това им е позволило да предприемат редица действия в ущърб на интересите на жалбоподателите и, косвено, да се разпореждат с активите на дружеството и да поемат задължения от негово име. Наистина изглежда, че сред първите стъпки, предприети от фалшивия съвет на директорите, е решението за свикване на две общи събрания на акционерите, на които жалбоподателите не са били допуснати и на които са били приети допълнителни промени на дружествения договор и на органите на управление (вж. § 20 по-горе). СГС, явно мотивирайки се с вписванията, направени в регистъра въз основа на решение № 9, е приел, че тези събрания са законно проведени, и е вписал в търговския регистър решенията, взети на тях, като едновременно с това е отказал да впише решенията, взети на „паралелното“ събрание, проведено от жалбоподателите, като се е мотивирал, че то не е било свикано от легитимния съвет на директорите (вж. § 21 и 22 по-горе).

82. По искове, предявени от „Шести Май Инженеринг“ ООД и от г-н Евтимов, националните съдилища са отменили решение № 9 и направените въз основа на него вписвания в търговския регистър. Съдилищата са намерили, че вписванията не са били направени по искане на лице, което е имало право да прави такова искане, и че вписванията не съответстват на взети от органите на дружеството решения (вж. § 28 и 33 по-горе). Освен това Дисциплинарният съвет на ВСС е намерил, че с постановяването на решението съдия Р. П. умишлено е нарушила професионалните си задължения; извършила е редица процесуални нарушения и е изопачила доказателствата (вж. § 40 по-горе). Съдът не вижда причини да постави под съмнение тези изводи и съответно намира, че решението, довело до намеса в правата на собственост на жалбоподателите, е явно незаконосъобразно и произволно.

83. Остава да бъде установено дали, както изискват позитивните задължения на държавата по чл. 1 от Протокол 1, българският закон е предоставил на жалбоподателите ефективни средства да се защитят от негативните последици на решение № 9 – а именно възможностите, които то е предоставило на други частни лица да се намесят в правата им на акционери в МЦФУ, и дали отмяната на това решение повече от 4 години след постановяването му е била достатъчна да предостави на жалбоподателите ефективна обезвреда. Мнението на Съда е, че отговорът и на двата въпроса е „не“ и причините за това са посочени по-долу.

84. Жалбоподателите са се опитали да предотвратят по два начина увреждането на правата си в резултат на ситуацията, създадена с решение № 9. Двама от тях –

„Шести Май Инженеринг“ ООД и г-н Евтимов, почти веднага са поискали отмяната му (вж. § 24 и 31 по-горе). Други двама, „Моторинженеринг“ ООД и „Вайтекс“ АД, също са обжалвали решението, както и следващите три решения (вж. § 35 по-горе). Освен това по искане на „Шести Май Инженеринг“ ООД е била постановена обезпечителна мярка, налагаща ограничение на съвета, „създаден“ с това решение, да взема каквито и да било управленски решения и да се разпорежда с активите на дружеството, както и забраняваща провеждането на общото събрание, свикано от този съвет (вж. § 25 по-горе). При създадите се обстоятелства тези действия изглеждат напълно разумни по две причини. Първо, ситуацията, до която е довела решение № 9, е била крайно необичайна и извън нормалния начин, по който би следвало да функционира търговският регистър. На второ място, към онзи момент явно българската съдебна практика относно приложимата процедура за обжалване на незаконни решения на дружествените органи и на неверните вписвания в търговския регистър, както и относно възможността за налагане на обезпечителни мерки във връзка с тези обжалвания не е била уеднаквена. Това е видно от необходимостта ВКС да постанови през декември 2002 г. – повече от две години след разглежданите събития, тълкувателно решение, отстраняващо противоречията в практиката на съдилищата в тази област (вж. § 58 по-горе). Реакцията на съдилищата обаче в отговор на исканията на жалбоподателите е обезсмислила усилията им. Това е позволило на фалшивия съвет на директорите необезпокоявано да предприеме редица стъпки по отношение на корпоративните дела на МЦФУ и на дружествените права на жалбоподателите в него.

85. Вярно е, че жалбоподателите са могли освен това да се опитат да обжалват решенията на този съвет по реда на чл. 71 ТЗ, а решенията на общото събрание, свикано от него – по реда на чл. 74 ТЗ (вж. § 56 по-горе). Възможно е те да са могли да потърсят и обезщетение за вредите, причинени им от тези действия на членовете на съвета, или от техните представители, като например г-н Б. С. – по предвидения ред за търсене на отговорност на членовете на органите на акционерните дружества (вж. § 57 по-горе) или по реда на общото деликтно право. Простото съществуване на съмнение относно възможностите за успех на конкретно правно средство за защита, което само по себе си не е очевидно безсмислено, не освобождава жалбоподателя от задължението да го използва (вж. наред с други източници *Van Oosterwijk v. Belgium*, 6.11.1980 г., § 37, Series A no. 40; *Brusco v. Italy* (dec.), no. 69789/01, ECHR 2001-IX; *Milošević v. the Netherlands* (dec.), no. 77631/01, 19.03.2002 г.; и *Kamburov v. Bulgaria* (dec.), no. 14336/05, § 61 *in fine*, 6.01.2011 г.). Съдът обаче не счита, че жалбоподателите може да бъдат критикувани за това, че не са се възползвали от правно средство, което би довело до резултат, по същество еднакъв с тези, постигнати с използваните от тях средства за защита, и което не предоставя по-добри изгледи за успех (вж. *Iatridis v. Greece* [GC], no. 31107/96, § 47, ECHR 1999-II, и по-скорошно, *Mileva and Others v. Bulgaria*, nos. 43449/02 и 21475/04, § 77 и 82, 25.11.2010 г.).

Нещо повече, дори да се приеме, че такива искиве биха имали разумни шансове за успех, има две причини, поради които при крайно необичайните обстоятелства по това дело те малко вероятно биха заличили напълно и по подходящ начин последиците от намесата в правата на собственост на жалбоподателите и биха гарантирали изпълнението на позитивните задължения на държавата по чл. 1 от Протокол 1. Първо, видно от съдбата на делата, заведени от „Моторинженеринг“ ООД и „Вайтекс“ АД (вж. § 36 по-горе), всяко производство по иск, предявен от жалбоподателите във връзка с действията на съвета, най-вероятно би било спряно до приключване на производството по делото срещу решение № 9 и така би минало много време до разглеждането му, през което време вероятно съветът би направил възможното да размие отговорността си. Второ, от жалбоподателите щеше да се изиска да обжалват отделно множеството решения, приети от съвета през един значителен период – повече от четири години, през който външният съвет, включително съдилищата, е считал, че този съвет е легитимен, тъй като е бил вписан в търговския регистър. Както се вижда от тълкувателно решение № 1/2002 на ВКС, отмяната на решение на съвета на директорите или на общото събрание няма ретроактивно действие (вж. § 58 по-горе). Така би било много трудно за жалбоподателите да поправят действията на съвета. По тази причина пропусъкът им да не се възползват от тези правни средства и така да се опитат да намалят загубите си може да бъде отчетен при прилагането на чл. 41 от Конвенцията (вж. *mutatis mutandis Hornsby v. Greece*, 19.03.1997 г., § 37 *in fine*, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-II, и *Iatridis*, цитирано по-горе, § 47).

86. По мнение на Съда несигурността и явната незаконност на ситуацията, създадена с решение № 9, са изисквали наличието на: първо – спешни мерки, които да попречат на увреждането на жалбоподателите и на засягането, вероятно необратимо, на техните права на акционери в МЦФУ, и второ – бързо производство, позволяващо на жалбоподателите да разрешат създаденото положение.

87. Средствата за защита, използвани от жалбоподателите, обаче не са отговаряли на тези изисквания. Опитът на жалбоподателите да спрат последиците от решения № 9 и № 10 и да попречат на фалшивия съвет на директорите и на назначения от него изпълнителен директор да упражняват властта си са били безполезни. Обезпечителната мярка, получена от „Шести Май Инженеринг“ ООД на 21.09.1999 г., не е била напълно спазвана дори докато е била в сила, т.е. преди 3.11.1999 г. (вж. § 25 и 26 по-горе). По силата на тази заповед *inter alia* насроченото за 30.09.1999 г. общо събрание е трябвало да бъде отложено. То обаче е било проведено, решенията му са били официално одобрени от СГС и в търговския регистър са били вписани приетите на него промени в съвета на директорите на МЦФУ (вж. § 20 и 21 по-горе). Нещо още по-важно, СГС е отменил обезпечителната мярка месец и половина след постановяването ѝ, постановявайки, че при тези обстоятелства обезпечителното производство е неприложимо (вж. § 26 по-горе).

88. Вместо с оглед на ситуацията исковете, предявени от „Шести Май Инженеринг“ ООД и г-н Евтимов, да бъдат разгледани бързо, те са били разгледани от съдилищата по реда на нормалното триинстанционно гражданско производство, което в случая на „Шести Май Инженеринг“ ООД е отнело четири години и два месеца (от септември 1999 г. до 3 ноември 2003 г. – вж. § 24–27 по-горе), а в случая на г-н Евтимов – четири години и седем месеца (от 28.07.1999 г. до 9.03.2004 г. – вж. § 31–33 по-горе). Още няколко години са били необходими за разглеждане на делата, заведени от „Моторинженеринг“ ООД и „Вайтекс“ АД (вж. § 35–38 по-горе). При тези обстоятелства такива периоди трудно може да бъдат приети за разумни. Ситуацията е налагала много по-бърз отговор от страна на съдилищата, защото при липсата на обезпечителни мерки в периода, в който главното производство е било висящо, жалбоподателите не са имали средства, чрез които ефективно да се противопоставят на множеството действия, предприети от лицата, вписани в търговския регистър като новото управление на МЦФУ, и да попречат на негативния ефект от тези действия върху техните права на акционери в дружеството.

89. В допълнение Съдът отбелязва, че жалбоподателите са подали множество жалби до други държавни органи, които са довели единствено до дисциплинарна мярка срещу съдия Р. П. (вж. § 23 и 40 по-горе).

90. С оглед на изложеното дотук Съдът намира, че производството, регламентирано от българския закон, не е предоставило на жалбоподателите ефективна обезвреда и не ги е защитило адекватно от последиците от решенията по регистрацията, които са позволили на частни лица чрез измама да завземат контрола над тяхното дружество (обратно *mutatis mutandis Bennich-Zalewski*, цитирано по-горе, § 94 и 96–97). Следователно жалбоподателите може все още да се считат за жертви на нарушение на чл. 1 от Протокол.

91. Съдът следователно намира, че е имало нарушение на тази разпоредба поради незаконната намеса в правото на собственост на жалбоподателите и последващия пропуск на държавата ефективно да премахне нейните последици, и отхвърля възражението на правителството за липса на статут на жертва и първото възражение за неизчерпване на вътрешноправните средства за защита.

III. ОПЛАКВАНИЯ, НАПРАВЕНИ СЛЕД КОМУНИКИРАНЕТО НА ЖАЛБАТА НА ПРАВИТЕЛСТВОТО

92. Съдът отбелязва, че след като жалбата е била комуникирана на правителството, в отговора си на становището на правителството жалбоподателите са се оплакали по чл. 6, § 1 от Конвенцията от продължителността и твърдяната несправедливост на производството, образувано по иска на „Моторинженеринг“ ООД и „Вайтекс“ АД (вж. § 6 и 35–39 по-горе). Те твърдят, че тези оплаквания не са нови, тъй като

въпросното производство е било споменато в първоначалната жалба, в която жалбоподателите са се позовали на чл. 6, § 1 от Конвенцията. От своя страна правителството възразява, че тези оплаквания са нови и не следва да бъдат обсъждани от Съда.

93. Съдът отбелязва, че в първоначалната си жалба жалбоподателите са направили оплаквания по чл. 6, § 1 от Конвенцията (вж. § 63 по-горе). Тези оплаквания обаче не се отнасят до делото, заведено от „Моторинженеринг“ ООД и „Вайтекс“ АД, което по това време е било все още висящо пред първоинстанционния съд (вж. § 36 по-горе). При тези обстоятелства може да се приеме, че оплакванията по чл. 6, § 1 от Конвенцията относно справедливостта и продължителността на производството са нови, а не представляват уточняване на първоначалните оплаквания на жалбоподателите, и че не е уместно да бъдат разглеждани отделно на този етап от производството (вж. *Nuray üen v. Turkey* (no. 2), no. 25354/94, § 199–200, 30.03.2004 г.; *Melnik v. Ukraine*, no. 72286/01, § 61–63, 28.03.2006 г.; *Maznyak v. Ukraine*, no. 27640/02, § 22, 31.01.2008 г.; *Kuncheva v. Bulgaria*, no. 9161/02, § 18, 3.07.2008 г.; *Lisev v. Bulgaria*, no. 30380/03, § 33, 26.02.2009 г.; и *Tsonyo Tsonev v. Bulgaria*, no. 33726/03, § 24, 1.10.2009 г.). Съдът следователно няма да ги разгледа. Във всички случаи той вече е разгледал всички материални аспекти на делото под чл. 1 от Протокол 1“.

94–121. Приложение на чл. 41 от Конвенцията – присъждане на справедливо обезщетение на жалбоподателя, чиито права са нарушени, за претърпени имуществени и неимуществени вреди и разноски по делото.

ПО ТЕЗИ ПРИЧИНИ СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО

1. *Реши* да заличи от списъка на делата жалбата в частта, в която се отнася до г-н Георги Фердинандов Митев;

2. *Реши* да разгледа съвместно с въпросите по същество въпроса дали жалбоподателите могат да продължават да претендират, че са жертва на твърдяното нарушение на чл. 1 от Протокол 1 и дали жалбоподателите е следвало да се възползват от правните средства за защита, сочени от правителството в първото им възражение за неизчерпване на вътрешноправни средства;

3. *Отхвърля* второто и третото възражение на правителството за неизчерпване на вътрешноправни средства;

4. *Обявява* за допустимо оплакването по чл. 1 от Протокол 1;

5. *Реши*, че е имало нарушение на чл. 1 от Протокол 1, и отхвърля възражението на правителството за загуба на статут на жертва и първото му възражение за неизчерпване на вътрешноправни средства за защита;

6. *Реши*, че

(а) ответната държава следва да заплати в тримесечен срок от датата, на която решението стане окончателно, в съответствие с чл. 44, § 2 от Конвенцията следните суми, конвертирани в български лева по курса на деня на плащането:

(i) на „Шести Май Инженеринг“ ООД 2500 (две хиляди и петстотин) евро за имуществени вреди, ведно с всички дължими такси, които биха били дължими върху тази сума;

(ii) на „Моторинженеринг“ ООД 500 (петстотин) евро за имуществени вреди, ведно с всички дължими такси, които биха били дължими върху тази сума;

(iii) на „Нов бряг“ ООД 2400 (две хиляди и четиристотин) евро за имуществени вреди, ведно с всички дължими такси, които биха били дължими върху тази сума;

(iv) на „Вайтекс“ АД 500 (петстотин) евро за имуществени вреди, ведно с всички дължими такси, които биха били дължими върху тази сума;

(v) на Красимир Костов Евтимов 12 100 (дванадесет хиляди и сто) евро за имуществени вреди и 4000 (четири хиляди) евро за неимуществени вреди, ведно с всички дължими такси, които биха били дължими върху тези суми;

(vi) на г-жа Калина Николова Стойчева 3900 (три хиляди и деветстотин) евро за имуществени вреди и 4000 (четири хиляди) евро за неимуществени вреди, ведно с всички дължими такси, които биха били дължими върху тези суми;

(vii) на г-н Стефан Борисов Стефанов 2000 (две хиляди) евро за имуществени вреди и 4000 (четири хиляди) евро за неимуществени вреди, ведно с всички дължими такси, които биха били дължими върху тези суми;

(viii) на г-жа Лиляна Николова Галева 1000 (хиляда) евро за имуществени вреди и 4000 (четири хиляди) евро за неимуществени вреди, ведно с всички дължими такси, които биха били дължими върху тези суми;

(ix) на г-жа Нели Миткова Александрова 1000 (хиляда) евро за имуществени вреди и 4000 (четири хиляди) евро за неимуществени вреди, ведно с всички дължими такси, които биха били дължими върху тези суми;

(x) на г-жа Николина Славева Амзина 1000 (хиляда) евро за имуществени вреди и 4000 (четири хиляди) евро за неимуществени вреди, ведно с всички дължими такси, които биха били дължими върху тези суми;

(xi) на г-н Иван Боянов Божилов 3000 (три хиляди) евро за имуществени вреди и 4000 (четири хиляди) евро за неимуществени вреди, ведно с всички дължими такси, които биха били дължими върху тези суми; и

(xii) общо на всички жалбоподатели 5904,66 (пет хиляди деветстотин и четири евро и шестдесет и шест евроцента), ведно с всички такси, с които биха били обложени жалбоподателите за разноски и хонорари, от които 2500 (две хиляди и петстотин) евро да бъдат преведени директно в банковата сметка на г-жа Маргаритова-Вучкова и остатъкът от 3404,66 (три хиляди четиристотин и четири евро и шестдесет и шест евроцента) – на самите жалбоподатели;

(b) от изтичането на горепосочения тримесечен срок до изплащането за периода на забавата ще се дължи проста лихва върху посочените суми в размер на пре-

делната лихва при отпускане на заем от Централната европейска банка, завишена с три пункта;

7. *Отхвърля* останалата част от претенцията на жалбоподателите за справедливо удовлетворение.

Изготвено на английски език и обявено в писмен вид на 20 септември 2011 г. съгласно правило 77, § 2 и 3 от Правилата на Съда.

Лоурънс Еърли
Секретар

Николас Браца
Председател